

AVONTUUR MET OEBI

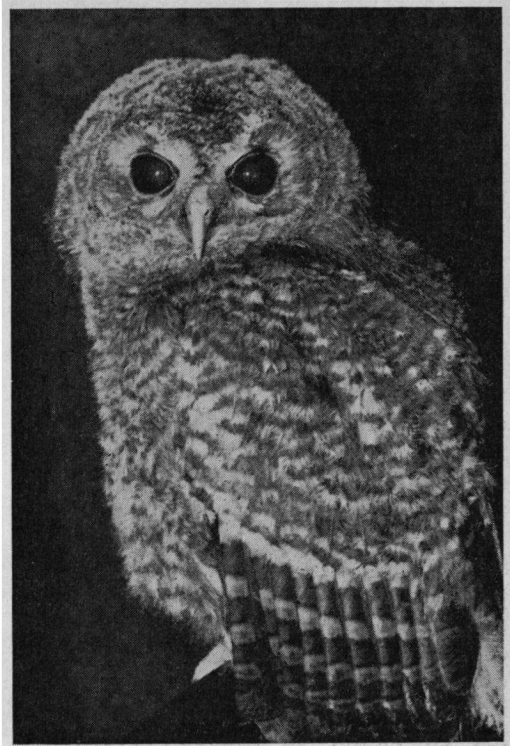
Door H. v. d. Veer (met foto's van de schrijver)

Als een klein balletje dons zit ze daar. Ze is zo juist gebracht. Een zielig hoopje uil weggekropen in een hoekje van de kamer.

Waarom zouden *bosuilen* toch hun jongen uit het nest gooien terwijl ze nog zo klein zijn? Heerst er voor deze dieren ook woningnood? *) De vraag lijkt vreemd, maar in de steden zijn vele oude bomen gerooid. Heel wat in de oorlogstijd maar ook in verband met wegenaanleg, huizenbouw etc. Misschien zijn vele holten die als nestgelegenheid dienen te klein, en lossen de uilen het ruimteprobleem nogal drastisch op. Hoe het zij, Oebi lag op de grond van het park. Ze mankeert niets dan een lege maag en wie weet hoe lang al. Ze is er slap van. Als ik naar haar toe ga sjirpt ze zacht en knipt met haar oogleden. Ze slokt gulzig de stukjes vlees naar binnen, die ik haar aanreik. Moe kruipt ze dan weer weg. Ik haal een grote nestkast van zolder en doe er wat zaagsel in. Dat is een prachtige natuurlijke omgeving voor haar om op verhaal te komen. Tevreden kruipt ze in een hoek en gaat slapen.

Op deze wijze maakte Oebi haar entree. Naarmate ze weer wat op verhaal kwam werd ze schuwer, waarom wij besloten één wand van de nestkast overdag open te lagen, zodat ze gewend zou raken aan onze bewegingen en de gehele gang van zaken in huis. Dat alles is al weer enige weken geleden en Oebi is groot geworden en verliet haar nestkast. Het bleek noodzakelijk haar te laten verhuizen naar een volière buiten. Ze vond dat niet prettig, maar het kon moeilijk anders.

Wanneer het begint te schemeren wordt ze onrustig. Ze verlangt naar gezelschap. Met een klein kettinkje aan haar poot zit ze op m'n vuist, wanneer ik haar door de tuin draag. Deze voorzorg is misschien overbodig, want ze maakt nooit aanstalten om weg te vliegen. Zou ze het doen dan zou ze misschien omkomen, want ze kan nog niet

voor zichzelf zorgen. Wanneer het echter zover is krijgt ze de vrijheid en onze zegen voor een goede jacht.

In de kamer neem ik haar het kettinkje af en dan vliegt ze naar haar eigen plekje, het schoolbord van m'n dochtertje. In het schemerdonker van de kamer vliegt ze wat heen en weer, Ze wordt moe van het nog ongewone werk en gaat op één poot zitten dutten, waarbij ze haar ogen sluit en haar sluijer samenknijpt. Zo lijkt ze een oud besje met een verschrompeld gezicht en een grote omslagdoek om. Af en toe steekt ze een gebalde vuist tussen haar borstveren uit, alsof ze iemand dreigt in haar droom.

Na enige tijd wordt ze wakker en gluurt slaperig naar buiten, waar haar belangstelling uitgaat naar de egel, die van z'n melk slobbert. Ze vouwt haar vleugels naar voren boven haar kop, buigt, rekte zich uit en gaapt. Ze laat daarbij een rose mond zien, die haar weer op een tandeloos besje doet lijken. Nu gaat

*) De jongen van bosuil en ransuil verlaten vaak het nest vóór ze kunnen vliegen. Ze klimmen dan, als ze met rust worden gelaten, in een struik, waar ze de dag verslapen en 's nachts door de ouders worden gevoed. Vrees dus niet te spoedig, dat een jonge uil verlaten is. Meestal zal het een normaal geval zijn.

K. Z.

ze toilet maken want tenslotte begint voor een uil nu de dag. Ze pluist ijverig tussen haar donsveren, fatsoeneert haar staart en haalt haar slagpennen door de snavel, rekt zich met gestrekte vleugels nog eens uit en krabt zich achter het oor, waarna ze haar scherpe klauw zorgvuldig inspecteert.

Dan gaat ze op de plaats rust vliegen. Met gespreide staart wappert ze zo hard, dat ik de luchtverplaatsing aan de andere kant van de kamer kan voelen en de bloemen op tafel bijna omvallen. Ze richt haar mooie donkere ogen op me en kijkt me langdurig aan. Ik sta op en ga naar haar toe en steek m'n hand uit; misschien wil ze bij me zitten. Ze buigt zich voorover en snavelt heel voorzichtig wat aan m'n hand, steekt een vervaarlijke klauw uit en pakt zachtjes m'n vinger. Dan ziet ze ineens de ring om haar poot, vergeet me en knabbelt driftig aan dat irriterende ding. Ze heeft zin om te spelen, buigt zich voorover, gaat op haar hielen zitten en knarst en krabbelt over het schoolbord.

Nu gaat ze van de ene stoel naar de andere vliegen, zet haar klauwen in een kussen en kneedt en knijpt met haar dolken alsof het een levende prooi is. Vandaar naar het dressoir waar ze een luciferdoosje vindt, waarmee ze rond dommelt tot het over de rand valt. Het volgende voorwerp is een pen. Ze neemt hem eerst in haar poot en dan in de snavel, stapt er parmantig mee rond, alsof ze zich ervan bewust is dat ze een reputatie heeft op te houden.

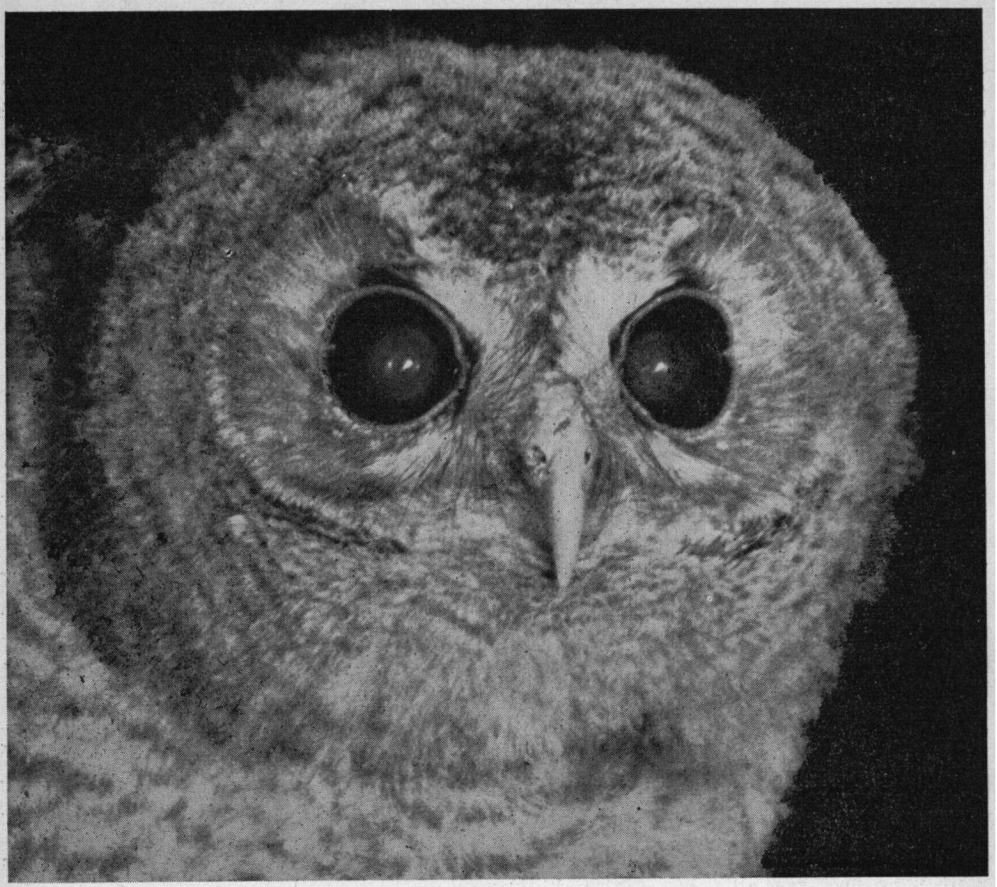
Na een poosje kijkt ze me aan en sjirpt nadrukkelijk. 't Is duidelijk ze heeft honger. Wanneer ik haar een dode muis offreer, pakt ze hem aan en slaat bevallig de oogleden neer, waarbij ik zie dat de bovenzijde blauw is. Nu gaat ze zich voorstellen, dat ze hem zojuist heeft gevangen en slaat wild haar klauwen om de muis, ze ruikt en plukt er aan en knijpt vergenoegd haar ogen dicht, wanneer ze iets doorslikt. Het gehavende restant wordt in z'n geheel naar binnen geslokt, waarbij de staart nog een poosje uit haar mondhoek bungelt. Ze knipt nog eens met de ogen en gaat weer wandelen. Knabbelt aan de kamerplanten en krast met haar nagels over een

tijdschrift. Wanneer ze het niet kan pakken buigt ze zich voorover en beschouwt de foto op de omslag lang en aandachtig. Na nog eens met haar klauw geprobeerd te hebben, vliegt ze weer naar het bord, trekt één poot op, zet de veren uit en gaat weer slapen.

In de weken dat Oebi onze gast is zijn vele vragen gerezen omtrent haar gedragingen. We vragen ons af hoe het mogelijk is, dat ze de egel achter in de tuin kan horen lopen terwijl ze zelf binnen is, de deuren gesloten zijn en om haar heen het gewone huiselijke gerucht is. Meermalen constateerden we, dat ze ineens haar kop met een ruk in de richting van de tuin draaide en naar buiten gluurde. Toen we met een zaklantaarn in de tuin schenen zagen we daar de egel kuieren. Haar gehoor moet dus wel fantastisch zijn. Dat is het dan ook. Door de bijzondere inrichting van hun gehoor zijn uilen in staat zelfs alleen op het geluid te jagen. Ze kunnen feilloos de afstand bepalen waarop zich een ritselende muis bevindt en zelfs in volkomen donker hun prooi grijpen.

We hebben op Oebi's kop de donsveren eens weggestroken en verbaasden ons over de grootte van het uitwendige oor. Er was zelfs iets, dat op een echte oorschelp leek. Het gehele oppervlak werd nog aanzienlijk vergroot door de krans van stijve naar voren gekromde veertjes, die haar sluier — zoals men het uilegezicht noemt — begrenzen. Bovendien hebben uilen een in verhouding tot hun lichaam brede kop, waardoor dus de oren ver uit elkaar staan en uit het tijdsverschil (wat overigens natuurlijk heel gering is) waarmee geluiden beide oren treffen, kan de uil precies de plaats bepalen, waar het geluid-voortbrengende prooidier zich bevindt.

Ook het gezicht van een uil is bijzonder scherp. Naarmate het donkerder wordt verwijden Oebi's pupillen zich steeds meer; zover zelfs, dat de gehele ooglenz vrijkomt en glashelder glanst. De lensdiameter bedraagt dan ongeveer twee centimeter. Met deze lichtsterke lenzen kijkt Oebi buiten rond. Ongetwijfeld ziet ze vele dingen, want ze kijkt dan hier dan daar gespannen toe, waar wij niets dan duister zien. Laten

we ons maar niet generen, want Oebi's gezichtsvermogen is honderd maal zo scherp als het onze. Dit heeft ze in verband met haar nachtelijke levenswijze ook wel nodig. Bovendien staan de ogen van een uil ver naar voren geplaatst, precies zoals bij roofdieren. Ze ziet dus met beide ogen tegelijk of binoculair, zoals dat heet. Dit maakt een nauwkeurig afstandschatten mogelijk.

Tenslotte moet ze, net als onze poes, in staat zijn om zulke schuwe en snelle diertjes als muizen te kunnen grijpen. Alle dieren die hun prooi bespringen (leeuwen, tijgers) of door hun levenswijze berekende sprongen moeten maken (apen), hebben min of meer dezelfde oogstand. Merkwaardig is, dat haar ogen onbeweeglijk in de kassen staan, star; ze kan dus niet met de ogen draaien zoals wij, maar moet dan haar kop wenden. Dit is helemaal geen bezwaar, want Oebi bleek haar kop meer dan een hele slag te kunnen ronddraaien. We hebben ons afgevraagd, hoe het

mogelijk is dat een muis niets van een uil bemerkt, vóór het te laat is en hij gegrepen wordt. Een muis heeft toch ook scherpe zintuigen. We weten allen, hoe schuw ze zijn. Waarom hoort hij dan niets?

Wel, omdat hij niets kan horen, want een uil vliegt geruisloos. Als een donkere schaduw glijdt hij onhoorbaar over de donkere velden.

Wanneer Oebi van het schoolbord naar een andere zitplaats vloog, bemerkten we dat pas als ze met haar geringde poot op haar landingsplaats tikte. Het verenpak van een uil is zacht en donzig. De geluiden van de langsstromende lucht worden overal in de donzige laag gedempt. Bovendien bevindt zich aan de vleugelpennen, evenals aan de staartveren, een smalle donzige rand franje, waardoor ook hier alle geruis bij het vliegen vermeden wordt.

Ook zijn poten en klauwen herbergen een wonderlijk mooi aangepast vermogen. Een uilepoot is zo ingericht, dat

wanneer de poot wordt gebogen, de klauwen zich vanzelf sluiten. Wanneer een uil zich dus op een prooi stort en door de stoot zijn poten gebogen worden, dringen zijn lange, vlijmscherpe nagels vanzelf in het lichaam van het gevangen dier, dat snel sterft. Nu we dat weten, begrijpen we ook waarom Oebi met gestrekte poten en opgetrokken vleugels met grote, stijve stappen over de vloer wandelde. Immers wanneer ze de poten zou buigen zou ze op haar vuisten moeten lopen.

Al met al beschikt ze over vele en prachtige vermogens, die haar in staat stellen haar nachtelijke omzwervingen met weergaloos succes te volbrengen. Een *bosuil* verorbert gemiddeld zes muizen per nacht; dat is twee en veertig per week en ruim tweeduizend per jaar. Dan wij met onze valletjes!

Terwijl ik dit schrijf zit Oebi naast mij op de tafel. Ze beschouwt aandachtig mijn verrichtingen en probeert dan de letters met haar grote haaksnavel van het papier te pakken. Wanneer ik haar dan weg duw, kwettert ze beledigd, zet de veren uit, trekt haar vleugels op alsof ze haar schouders ophaalt en wandelt weg met een blik vol koude minachtiging. Op haar rug zijn mooie, roodbruine veren doorgekomen, de stijve krans veertjes rond om haar sluier worden langer en ook op haar borst spikelt hier en daar al een bruin gestreept veertje. Het dons op haar poten heeft plaats gemaakt voor gladde veertjes, die ook haar tenen bekleden en het geheel de vorm geven van een gestroomlijnd landingsgestel.

Oebi wordt volwassen en niet alleen lichamelijk. Ze wordt een persoonlijkheid, die zich met gekrijs en klauwen verweert, wanneer iets haar niet aanstaat.

Zo langzamerhand werd het tijd haar de vrijheid te geven. Hoewel we aan haar gehecht geraakt waren, hebben we enige dagen geleden de deur van haar verblijf geopend. In de donkere tuin keken we toe hoe het zou aflopen. Ze had geen haast en wandelde op haar gemak naar de deur, bleef in de opening een poosje rond kijken en vloog toen op de schuur. Na enige tijd verdween ze geruisloos in de duisternis.

Wij zijn stil naar binnen gegaan, want ergens speet het ons toch. Op de slaapkamer heb ik lang voor het venster gestaan om te zien, of ik een glimp van haar kon opvangen. Oebi was weg.

Wie schetst evenwel onze verbazing, toen we de volgende morgen bij het ontwaken Oebi's gesjirp hoorden? En werkelijk, daar was ze. Zittend op een hoek van de voliëre riep ze ons. Toen ik, buitengekomen, mijn hand uitstak, klom ze erop en liet zich naar haar hok dragen. Wat ze beleefd heeft kunnen we slechts gissen, maar het is haar aan te zien, dat het vermoeiend was, want ze sliep lang en is zo rustig als we haar nog niet gekend hebben. Na een dag of wat hebben we haar weer los gelaten. Ze moet tenslotte ieren voor zich zelf te zorgen, want Oebi is een dure kostganger. Wanneer zij de enige was, was dat geen probleem, maar ons huis pleegt vele gasten te herbergen. Ze verdween op dezelfde wijze als voordien. We waren al vroeg wakker en hoopten half haar hese gesjirp weer te horen. Maar Oebi was er niet. Een beetje teleurgesteld in de uiletrouw zijn we gaan ontbijten en we bespraken net, waar ze wel zou zijn, toen er gebeld werd en een meneer die enige huizen verder woont ons vroeg eens te komen kijken, want er zat een grote, vreemde vogel, een uil dacht hij, in zijn tuin.

Zoals we al verwachtten was het Oebi. Ze zat met strak tegen het lichaam gevouwen vleugels in schrikhouding tegen de stam van een boompje en gluurde door halfgesloten oogleden naar een paar *merels*, die scheldend om haar heen fladderden. Ze durfde door deze, voor haar zo ongewone belegering, niet van haar plaats. Ze knipoogde naar beneden als ik haar riep, maar verroerde zich niet. Ik ben op een trap geklommen en heb haar op de hand weer naar huis gedragen. Daar loopt ze nu weer dwars over mijn schrijfpapier heen en trekt aan mijn haar. Ze mag nog een paar weken blijven, in welke tijd we haar levende muizen zullen geven. Dan brengen we haar naar een groot landgoed in de buurt, alwaar ze dan het handwerk kan opnemen, waarvoor ze bestemd is. Laten we hopen, dat ze een goede jacht heeft.